

Prima instanță: Judecătoria Criuleni (judecător E. Sanduța)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători M. Anton, V. Negru și G. Dașchevici)

Dosar nr. 2ra-1830/17

Î N C H E I E R E

18 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență:

Președintele completului, judecător

Judecători

Iulia Sîrcu

Mariana Pitic

Luiza Gafton

examinând admisibilitatea recursului declarat de Cîrlig Oleg,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cîrlig Oleg
împotriva Nadejdei Cîrlig cu privire la declararea nulității testamentelor,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2017, prin care s-a
respins apelul declarat de Cîrlig Oleg și a fost menținută hotărârea Judecătoriei
Criuleni din 19 iulie 2016, prin care s-a respins acțiunea ca neîntemeiată și a fost
obligat Cîrlig Oleg să compenseze Nadejdei Cîrlig cheltuielile ei de asistență
juridică,

C O N S T A T Ă :

La 12 mai 2016 Cîrlig Oleg a înaintat o cerere de chemare în judecată
împotriva Nadejdei Cîrlig (f.d. 4-5), solicitând declararea nulității testamentului
întocmit de Cîrlig Vasile, care la 04 noiembrie 2015 a fost autentificat de notarul
public Chirtoacă Petru și înregistrat sub nr. 9616.

În motivarea acțiunii, a susținut că este fiul lui Cîrlig Vasile, născut în
căsătoria acestuia cu Cîrlig Valentina, care a fost desfăcută la 22 septembrie 1994,
iar în anul 2004 Cîrlig Vasile a încheiat căsătoria cu Cîrlig Nadejda (Cereș Nadejda
până la încheierea căsătoriei).

A invocat că la 28 ianuarie 2016 Cîrlig Vasile a decedat, fiind deschisă
succesiunea, din care motiv, având intenția de a depune declarația de acceptare a
succesiunii, s-a adresat la notarul public Chirtoacă Petru, care i-a comunicat că nu
poate moșteni patrimoniul defunctului, întrucât acesta a testat întreaga sa avere
Nadejdei Cîrlig.

A indicat că prin testamentul autentic din 04 noiembrie 2015, Cîrlig Vasile a testat Nadejdei Cîrlig cota-parte din averea sa, care îi va aparține la data decesului său.

În acest context, a evidențiat că în condițiile în care testatorul nu a determinat în mod expres mărimea cotei-părți succesoriale de care a dispus în beneficiul Nadejdei Cîrlig, conținutul testamentului este neclar, ceea ce atrage nulitatea acestui act juridic.

În ședința de judecată din 14 iunie 2016 Cîrlig Oleg a depus, prin intermediul avocatului Crivorucica Iurie, o cerere privind modificarea obiectului acțiunii (f.d. 20-21), solicitând, pe lângă pretenția inițial introdusă, declararea nulității testamentului întocmit de Cîrlig Vasile, care la 16 aprilie 2015 a fost autentificat de notarul public Semionova Rodica și înregistrat sub nr. 4573.

În motivarea noii pretenții, a explicat că ulterior declanșării acțiunii, notarul public Chirtoacă Petru i-a comunicat că prin testamentul autentic din 16 aprilie 2015, Cîrlig Vasile a testat Nadejdei Cîrlig toată averea sa, care îi va aparține la data decesului său.

A susținut că după autentificarea testamentului din 16 aprilie 2015, Cîrlig Vasile a avut intenția de a testa o parte din patrimoniul său altor persoane în afară de Cîrlig Nadejda, din care motiv a fost întocmit noul testament, autentificat la 04 noiembrie 2015, prin care Cîrlig Vasile a testat Nadejdei Cîrlig doar o cotă-parte din averea sa.

A invocat că în situația pluralității de testamente, în conformitate cu art. 1467 Cod civil, testamentul din 16 aprilie 2015 a fost parțial substituit prin testamentul din 04 noiembrie 2015, dar ținând cont de faptul că prin al doilea testament, Cîrlig Vasile nu a determinat în mod expres mărimea cotei-părți succesoriale de care a dispus în beneficiul Nadejdei Cîrlig, este imposibilă determinarea părții nesubstituie a primului testament.

În acest fel, a concluzionat că se constată imposibilitatea executării ambelor testamente.

În ședința de judecată din 13 iulie 2016 reprezentanta Nadejdei Cîrlig, avocatul Gratila Lidia, a solicitat obligarea lui Cîrlig Oleg de a compensa Nadejdei Cîrlig cheltuielile ei de asistență juridică în sumă de 5 000 lei (f.d. 26-27).

Prin hotărârea Judecătorei Criuleni din 19 iulie 2016 (f.d. 36; 44-46), s-a respins acțiunea ca neîntemeiată și a fost obligat Cîrlig Oleg să compenseze Nadejdei Cîrlig cheltuielile ei de asistență juridică în sumă de 3 000 lei.

La 15 august 2016 Cîrlig Oleg a depus o cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe (f.d. 42), solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

La 18 octombrie 2016 Cîrlig Oleg a depus, prin intermediul avocatului Crivorucica Iurie, o cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe (f.d. 51-52).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2017 (f.d. 89; 90-96), s-a respins apelul declarat de Cîrlig Oleg și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 11 august 2017 Cîrlig Oleg a depus recurs împotriva deciziei instanței de

apel (f.d. 105-108), solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului, a susținut că instanțele ierarhic inferioare au încălcat norme de drept material prin interpretarea eronată a legii, și anume a prevederilor art. 1450 alin. (1) în coroborare cu art. 1469 alin. (2) Cod civil.

A specificat că în situația în care prin testamentul din 04 noiembrie 2015, Cîrlig Vasile nu a determinat în mod expres mărimea cotei-părți succesoriale de care a dispus în beneficiul Nadejdei Cîrlig, conținutul testamentului este neclar, ceea ce atrage nulitatea acestui act juridic, iar instanțele ierarhic inferioare eronat au considerat că nu este incident temeiul de nulitate prevăzut de art. 1469 alin. (2) Cod civil.

A invocat că instanțele ierarhic inferioare au admis încălcări exprimate prin omisiunea de a se expune asupra tuturor argumentelor pe care le-a adus în fața acestora, prin ce a fost încălcat dreptul său la un proces echitabil.

A precizat că din materialele dosarului rezultă că, Cîrlig Vasile nu cunoștea grafia latină, despre care fapt au fost înștiințate instanțele ierarhic inferioare, or în conținutul testamentului din 16 aprilie 2015 este inserată mențiunea precum că acesta i-a fost citit cu voce testatorului de către notarul public Semionova Rodica din motiv că testatorul nu posedă grafia latină.

În aceeași conjunctură, a indicat că în conținutul testamentului din 04 noiembrie 2015 este inclusă mențiunea precum că testatorul l-a citit personal, iar instanțele ierarhic inferioare au neglijat obligația de a se expune asupra argumentului ce ține de vicierea consimțământului testatorului la semnarea testamentului din 04 noiembrie 2015.

A reiterat poziția sa privind imposibilitatea executării ambelor testamente, bazată pe aceea că în situația pluralității de testamente, în conformitate cu art. 1467 Cod civil, testamentul din 16 aprilie 2015 a fost parțial substituit prin testamentul din 04 noiembrie 2015, dar având în vedere că prin al doilea testament, testatorul nu a determinat în mod expres mărimea cotei-părți succesoriale de care a dispus în beneficiul Nadejdei Cîrlig, este imposibilă determinarea părții nesubstituite a primului testament.

A reliefat că instanțele ierarhic inferioare au omis să se expune în privința argumentului dat.

A evidențiat că instanța de apel nu a argumentat temeinicia hotărârii primei instanțe în partea ce ține de obligarea lui Cîrlig Oleg de a compensa Nadejdei Cîrlig cheltuielile ei de asistență juridică în sumă de 3 000 lei, deși partea adversă nu a prezentat o listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocatul Gratila Lidia și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

A susținut că instanța de apel a admis încălcări în legătură cu faptul că a respins și solicitarea de declarare a nulității certificatului de moștenitor testamentar, deși obiectul acțiunii privește doar cerința de declarare a nulității testamentelor.

A exprimat dubii cu referire la imparțialitatea judecătorilor care au examinat

cauza în instanța de apel, făcând trimitere la ilegalitatea încheierii instanței de apel din 30 noiembrie 2016, în legătură cu ce a depus plângeri în privința judecătorului Marina Anton inclusiv la Procuratura Anticorupție, fiind pornit un proces penal cu referire la acțiunile acestui judecător.

Presupune că decizia instanței de apel, prin care s-a respins apelul său, reprezintă o metodă de răzbunare pentru plângerile depuse.

La 07 septembrie 2017 Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copieii respective, dar intimatul nu a prezentat referința în termenul stabilit, admisibilitatea recursului urmând a fi decisă în lipsa acesteia.

Examinând admisibilitatea recursului potrivit rigorilor prevăzute de art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ consideră că recursul depus de Cîrlig Oleg urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele raționamente.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Cod de procedură civilă, Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Potrivit art. 433 lit. b) Cod de procedură civilă, Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Fișa de însoțire a deciziei integrale a instanței de apel (f.d. 97) nu conține data la care a fost expediată recurentului și reprezentantului său. De asemenea, la materialele dosarului nu se află avizul de recepție a actului judecătoresc contestat și nicio recipisă care ar atesta că recurentului sau reprezentantului său i-a fost comunicată decizia integrală a instanței de apel.

Din copia plicului ce conținea decizia integrală a instanței de apel (f.d. 109), care a fost anexată la cererea de recurs, rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat decizia respectivă în adresa recurentului la 17 iulie 2017.

Astfel, nu poate fi stabilită cu precizie data la care recurentul sau reprezentantul său a recepționat decizia integrală a instanței de apel, dar ținând cont de faptul că actul comunicării nu se putea produce mai devreme de 17 iulie 2017, recursul din 11 august 2017 se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă, Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

În speță, recursul a fost înaintat de Cîrlig Oleg, partea în proces care a declanșat acțiunea civilă, astfel încât temeiul stipulat de art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă nu are incidență.

Potrivit art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă, Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul se depune în mod repetat după ce a

fost examinat.

La caz, completul relevă că nici temeiul prevăzut de art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă nu este aplicabil.

Luând în considerare cele constatate *supra*, completul conchide că recursul nu poate fi considerat inadmisibil în baza temeiurilor enumerate de art. 433 lit. b), c) sau d) Cod de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor cu privire la încadrarea celor invocate în recurs în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2)-(4) Cod de procedură civilă, completul constată existența temeiului de inadmisibilitate stipulat la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă.

Conform art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform art. 432 alin. (3) Cod de procedură civilă, Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă prevede că Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Aceste dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a 2-a, Cap. XXXVIII, Cod de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește în exclusivitate probleme de drept material și procedural, verificându-se legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Astfel, sarcina instanței de recurs la această etapă este de a verifica temeiurile recursului și argumentele privind caracterul ilegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Completul evidențiază că în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedura de examinare a admisibilității unui recurs în materie civilă trebuie să corespundă în principiu garanțiilor unui proces echitabil, consfințite de art. 6 din CEDO, în special cu referire la dreptul de acces liber la justiție și la dreptul subsecvent de a fi audiat de o instanță judecătorească (hotărârile *Delcourt* contra Belgiei din 17 ianuarie 1970 și *Erfar-Avef* contra Greciei din 27 martie 2014).

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din CEDO (hotărârea *Trevisanato* contra Italiei din 15 septembrie 2016).

Completul reține că obligația de a motiva un act judecătoresc poate varia în funcție de natura actului în cauză (hotărârea *Hansen* contra Norvegiei din 2 octombrie 2014), iar în concepția CtEDO, nu se impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (hotărârea *Nersesyan* contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

Completul notează că cererea de recurs depusă de Cîrlig Oleg este întemeiată, în drept, pe temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2) lit. c) și alin. (4) Cod de procedură civilă.

Totuși, din conținutul cererii de recurs rezultă că, în mare parte, Cîrlig Oleg a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat cu suficientă putere de convingere, iar invocarea pretinselor încălcări admise de instanța de apel nu este suficient de fundamentată și nu are vocația de a conduce la modificarea soluției în prezenta cauză civilă.

Potrivit art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, În cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din considerentele nominalizate și având în vedere faptul că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor, argumentele principale ale recursului, care sunt similare argumentelor invocate în instanța de apel, au fost verificate minuțios la judecarea cauzei în ordinea de apel, completul ajunge în mod unanim la concluzia de a considera recursul declarat de Cîrlig Oleg ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 433 lit. a) și 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

DISPUNE:

Recursul declarat de Cîrlig Oleg se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecător

Iulia Sîrcu

Judecători

Mariana Pitic

Luiza Gafton